

שבעים שנה לקבלת הנשיאות

אוצרות ליובאוויטש

עלון פנימי דו-שבועי, עבור תלמידי תומכי תמימים בכלל הסניפים

תגלית מרעישה בעיירה ליובאוויטש
ראה עמ' 3

"...הגלות עומדת להסתיים, ועד כדי כך, אז די וועלט טרייסלט זיך שוין אויף מקבל זיין פני משיח צדקנו
[= שהעולם כבר מזדעזע לקראת קבלת פני משיח צדקנו]". (ליל ט"ו בשבט תנש"א)

ימים ראשונים

להיות חסיד באמת

.. בהמשך להמדובר לעיל בהענין ד"לך לך" - ישנו מאמר של כ"ק מו"ח אדמו"ר משבת פ' לך לך תרפ"ו, ומביא שם מאדו"ל ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם, צדקה, צעקה, שינוי השם ושינוי מעשה... וז"ל אף שינוי מקום דכתיב ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו', ומסיק כדעת הר"ן שדברים אלה מועילים אפילו על גזר דין שבא ע"י חטא ועון.

וי"ל ענינם בעבודה הרוחנית: "צדקה" - ענין התפלה שהיא בכלל גמ"ח, כפירוש רש"י ש"ענין תפלה היינו בכלל גמילות חסדים".

וכמשנ"ת בחסידות בפירוש מאדו"ל "כל האומר אין לו אלא תורה כו' אפילו תורה אין לו", אלא צ"ל "תורה וגמ"ח", שהכוונה היא לתפלה. "צעקה" - ענין המסירה ונתנה, ולא ע"פ טעם ודעת.

"שינוי מעשה" - בנוגע אלינו בפרט - לימוד החסידות אליבא דנפשי, ואלה שלמדו כבר יתחילו ללמוד יותר, ותלמידי הישיבה ילמדו לא רק בסדרי הישיבה, אלא גם בהוספה, ואליבא דנפשי.

וע"י שינוי מעשה הג"ל יהי בדרך ממילא גם "שינוי מקום" - מקום רוחני שפירושו (כמ"ש הרמב"ם) מעלה ומדרגה, כלומר, שינוי במצבו ומדרגתו. וע"י שינוי מקום יהי גם "שינוי השם" - שיקבל את השם האמיתי של "חסיד".

- כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' אומר, שישנם החושבים שבהכאת אצבע צרדה ("ווען מ'גייט אַ קנאַק מיטן פינגער") בתפלה, ומבינים "משהו" בתורת החסידות, נעשים "חסיד". "חסיד" הוא זה שלומד חסידות אליבא דנפשי, מתפלל באריכות, ושומר על לימוד השיעורים.

ע"י שינוי מעשה, שמביא גם לשינוי מקום, שינוי המדרגה, יהי במילא שינוי השם - שיוכל להקרא "חסידים", חסידי חב"ד, אשר, להם ניתנה הארץ כדי לפעול בה הענין ד"פסומו מעינותיך", נצחון החסידות.

(משיחת ש"פ לך לך, י' מרחשוון ה'תש"א - ע"פ 'תורת מנחם' ח"ב ס"ע 78 ואילך)

"יובל היא"

שנת המאה ועשרים להולדת הרבי

הרבי בצעירותו כרב בית-המדרש

כ"ק אדמו"ר התבטא על עצמו כמה פעמים (ביניהן - י"ב שבט ו' אדר תנש"א, בחלוקת השטרות לצדקה): "איך בין דאך נישט קיין רב" [= הרי איני רב].

ובכל זאת, במשך השנים היו כמה נסיונות - ביניהן אף מצד כ"ק חותנו אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (יעוין באגרות קדשו חט"ו ע' ריאריב) - שיקבל כ"ק אדמו"ר על עצמו משרת רבנות. להלן נסקור מעט עובדות שיש בהן מן הענין בנושא זה.

*

בימי חול'המועד סוכות תר"פ נתמנה כ"ק אדמו"ר לרב בית-המדרש 'פאבריצ'נע ישי', וכך לשון כתב-הרבנות שנמצא לאחרונה ('שנים ראשונות' ח"א ע' 131):

"אנחנו מנהלי בית-המדרש פאבריצ'נע ישי' דפה יעקאטערינאסלאוו ברחוב מאסטאזואאיע נ. 3. באספנו אספה כללית ביום א' ב' דחומה"ס שנת תור"ף: גמרו אמר כל המתפללים בבהמ"ד הג"ל ונתנו לנו כח והרשאה למנותו לרב לבית המדרש הג"ל את האברך הגאון והמופלג כש"ת מ' מנחם מענדל בהרב ר' לוי' יצחק שניאורסאהן להורות הוראות איוה"ת [= איסור והיתר] וללמוד לפני הצבור. ועל זה באנו על החתום: גבאי שמואל ירוחם פישל בן אליעזר וואראנאו, מוכיר ישיע' בלא"א" [?], נאמן שואל ב"ר שניאור וואלפסאן".

בשולי המסמך הוטבעה חותמת עם הכיתוב 'בהמ"ד הישן דפבריקע - יקטרינוסלב' (בלה"ק וברוסית). כנראה, שעל בית-כנסת זה אמורים הדברים שברשימת הרה"ח ר' יעקב מנחם מענדל שפערלין - שביקר ביקטרינוסלב בסביבות חג-הפסח תרפ"ד ('שנים ראשונות' שם ע' 146. תצלום הרישימה - בע' 185):

"פעם אחת ביה'הערבים בבואי באלט' פיוראָוואָק' שול', ושמעתי שאדמו"ר שליט"א למד השיעור ב[מסכת] ברכות, בענין האגדה תפלה' תכלתא דר' יונתן, ואח"כ דרש עד"ו. תוכן הדרוש אינו יזכר".

כנראה, שמסיבה זו כינו את כ"ק אדמו"ר כבר אז כ'רב צעיר', וכפי הנרשם בזכרונות מר ישיע' שר"ל: "לכולם [לכל בני הגה"ק רלווי"צ, אחי כ"ק אדמו"ר] היתה כבר, דומני, 'סמיכות' לרבנות, אבל רק [כ"ק אדמו"ר, שנתכנה] מנדיל, הבכור שבהם, נקרא 'רב צעיר'. הוא הי' בעל גובה בינוני ורזה, עור פניו לבן ועדין, מכוסה זקן שחור המעטרהו מסביב; ממש 'אברך משי'...".

1 כנראה כע"ל. ראה 'שנים ראשונות' ע' 543. שהזכירו כן מקביעות השנה ומקום מגורי כ"ק אדמו"ר בשעתו. וכן מוכח מרשימת הרימ"מ שפערלין דלקמן.

2 = "ביה"כ הישן של [עובדי'] בית-החרושת".

3 ראה בהע' הקודמת, דלכא"ר צ"ל תר"ף.

4 דהיינו ששם בית הכנסת, בדומה לכתוב בכתב היבנות הוא: אלט... שול [= ביה"כ... הישן].

5 כנראה צ"ל: 'פאבריקע'.

6 ענין תיבה זו כאן אינו ברור.

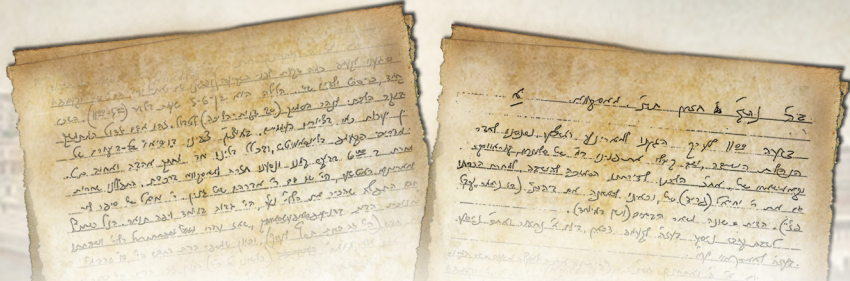
אתרוגי תומכי תמימים..

מען דאָרף זיין שטאַרק - מען האָט מיט וואָס צו זיין שטאַרק, נאָר מען איז פאַרשלאָפן; מען דאָרף ניט מתפעל ווערן פון קיין מגרעות הזמן. דער טאָטע האָט געוואָלט אויף דער ישיבה: איך האָב פאַרפלאַנצט אַ כרם - אַ וויינגאַרטן - פון אתרוגים. אתרוגים נעמען צו אלע אוירים און בלייבן גאַנץ, מען דאָרף זיין גאַנץ און שטאַרק. [= צ"ל בתוקף ועוז - ישנו בְּמָה להתאזר בעוז, אלא שרדומים (מנוממים); אין להתפעל כלל ממגרעות הזמן. כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב נ"ע) אמר אודות הישיבה (תומכי-תמימים): נטעתי כרם, מטע אתרוגים. אתרוגים גדלים בכל סוגי האוירים והעונות, ונותרים בשלימותם. יש לעמוד בשלימות ובתוקף].

(יחידות י"ט מרחשוון תש"ח - סה"ש ע' 180)

פנינה

'צוגעקומען
א פערל'

רשימות ורשמים

תשמ"ז ב-770

באמצע השיחה הצביע הרבי על האברך...

הערה מפתיעה של הרבי אודות ענין ה'צמצום' לעתיד * ההתעלות הדרושה בשנת השמיטה * לאן נעלמו ילדי תימן?! * על ההתעניינות המיותרת במה שקורה במזרח התיכון ובמזרח הרחוק * "למה לא ביקשו 'משקה' להתוועדות צא"ח באה"ק?!" * כש"כל הקהל נכנס למתח"ח" * אירועי 'מרחשוון בבית חיינו בשנת השמיטה, לפני 35 שנה.

נשיאים ביז נשיא דורנו איז נישט געווען דער ענין פון טלגרמעס [= אצל כל השש-שבע נשיאים לא היה ענין [משלוח] מברקים [= לרגל אירועים וכו'], והענין של משקה שכן הי' - לא לוקחים! ועם כל העילויים שבזה שזהו משקה מד' אמות פון דער רבי דער שווער. ועכ"פ גיש כעת א' שהגיע לפני כ"ף חשוון ונוסע אח"כ [וייחק?]. ר' טובי' שי' פלס לקח.

(קודם לכן) ברש"י דיבר על הפסוק ויטע אשל, אמר אד"ש אזוי ווי מ'מאטערט זיך געפינען [= מתייגעים למצוא] בכל דבר הקשר לבתי חב"ד ועשה לך רב, הנה, כאן הוא בגילוי, וכפירש"י "אז ער האט געמאכט א בית חב"ד" [= שהוא הקים בית חב"ד...]. דרד"י אגב, מצאו ש"ויטע אשל" בגימ' "בית חב"ד". ובהמשך הפרשה מוצאים את הענין של עשה לך רב. ברש"י ד"ה ישב בו' אותו היום מינוהו (ללוט) שופט עליהם בו', היינו שאפי' אנשי סדום עשו להם רב. ועאכ"כ בני אברהם יצחק בו'... פתאום נכנס אד"ש להילוך גבוה... איך וויל נישט באווייזן מיטן פינגער און פרעגן [= איני רוצה להצביע באצבע ולשאל] (ותוך כדי דיבור הצביע אד"ש לעבר קבוצת אברכים, והסתכל לעבר א') את דער יונגערמאן וואס זיצט דא, דו האסט שוין געמאכט פאר זיך א רבי [= האברך הזה שיושב פה - אתה כבר עשית לעצמך רב?], איני רוצה לשאול, וגם את הזקנים איני רוצה לשאול כי יודע אני שלא עשו (זה הי' איום לראות וכו'). כמה מהאברכים שם החוורו כסיד, וכל הקהל נכנס למתח.

אחרי הזהר והרמב"ם דיבר אד"ש ע"ז שכותבים דברים באמונה שלימה אבל אין מבינים בו', בענין שהצמצום עצמו יאיר, מה הפשט בזה: איז ער צמצום, איז ער נישט מאיר; איז ער מאיר, איז ער צמצום? [= איז ער צמצום הרי אינו מאיר, ואם הוא מאיר - הרי אינו צמצום?], ועד"ז [בענין] שהחושך עצמו יאיר. ומילא בזה אפשר לבאר הפשט דהנה ידוע שיש ב' שיטות בחושך בו' (ויל' דאי"ז פלוגתא דהרי גם לפי השיטה שחושך בריאה בפ"ע, אין הפשט שאם אין אור אז נשאר אור, כי יש העדר האור, רק שהעדר האור הזה אינו חושך והחושך הוא בריאה בפ"ע), ועכ"פ לפי השיטה דבריאה בפ"ע, אפשר לבאר דכשם שהחושך כעת מחשיך - [כך] לע"ל יאיר, אבל אם נגיד שכל ענין החושך הוא העדר האור א"כ איך יכול להיות שגם יהי' העדר האור וגם יהי' אור. והמשיך: ער אליין פארשטייט דאס נישט, והרא"י - אז איך אליין פארשטייט דאס נישט... אז מ'פרעגט אים, אזוי שטייט אין חסידות, ענטפערט ער יע, און באמת, פרעגט מען אים וויטער צי דו פארשטייט פשט אין דעם, ענטפערט ער, נין, און אויך מיט אן אמת... [= הוא עצמו אינו מבין זאת, והראיה לכך - שאני עצמי איני מבין זאת... כששואלים אותו: כך כתוב בחסידות? עונה הוא כן, ועונה זאת באמת, וכאשר שואלים אותו האם הינך מבין מה הפירוש בזה - עונה הוא: לא! וגם את זה הוא עונה באמת].

א' השיחות גמר אד"ש 'ובמהרה דידן ממש' ע"ב.

המשיך בנוגע לעוד איזה עניין שתירצו בהערות, ופרך אותו. ויה"ר בו'.

ע"כ כ"ף חשוון בליובאוויטש.

ב"ה, יום א' מחרת כ"ף מרחשוון הי' תהא זו שנת משיח ל... שי'

אחר הפסקה קלה מוכרח אני לכתוב שוב ומכמה סיבות, ואחת: פשוט קשה לשמור את החיות בפנים ו'הפרה רוצה להניק', ובפרט לאחר ההתוועדות המופלאה של שבת (ר"ד יבואו להלן).

בכלל מתפללים כ"י עם אד"ש מנחה ומערב בואל הקטן (אף שלומדים אנו במק"א), כמו"כ שחרית, ואז בשני וחמישי נכנס אד"ש לקר"ה. בקיצור, אד"ש מתפלל עם הבחורים וזה נותן הרגשה טובה. ויש הרבה לתאר ולספר ואכ"מ.

ר' יואל נותן שיעור שני וחמישי בקונטרסים שזכינו שאד"ש הגי' לאחרונה, ועכשיו לומד ד"ה ביהושע"צ, ומסביר בבהירות נפלאה וכו' בעברית מצויינת.

במאמר ד"ה ו'ה אמר גו' שהוגה ע"י אד"ש, בהע' 88, העתיק ר"י חלק מהערה ידועה בלקו"ש חט"ו לך ג', בענין שהגילוי לע"ל יהי' באופן שהצמצום עצמו יאיר, וקיבל תשובה מהרבי: "אשרי חלקם של אלו שפשוט אצלם הבנת ענין שהצמצום נעשה אור אף שנשאר צמצום". והייתה לזה התייחסות בהתוועדות ג"כ וכדלקמן.

ר"ד מההתוועדות

בשיחה א' ביאר מעלת שנת השמיטה שבאה לאחר שש שנים של חורש וזרע בו', שאי"ז כמו גוי שזורע בגלל שכן הוא הנהגת העולם שהזריעה צומחת, אלא (כהל' בגמ') "מאמין בחי העולמים וזרע". ולכא' לא מובן הרי גם מצד התורה "לא ישובתו" וא"כ מספיק שיסמוך על מ"ש בתורה, הנהגת הטבע. אבל רואים שזה אינו מספיק וצריך דווקא לזרוע באופן של אמונה בלמע' מהטבע בו' וכ"ז בשש שנים. ואח"כ באים לעבודה נעלית יותר שנת השמיטה שבת לה', ששובתים גם מאופן עבודה זה, וכל השנה מוקדשת ללימוד התורה. וממילא מובנת מעלת כל השנה (וכל המועדים החלים בשנה זו) - להוסיף בלימוד החסידות ביגיעה.

שיחה ב': כדי להגיע לאופן עבודה נעלה זה צריכה הכנה, עניין החינוך, וכמו בחינוך המשכן שהוא הכנה לעבודה, ופה החל אד"ש לרבר על ענין החינוך בהיקף רציני. דיבר ע"ז שאין ההורים בעה"ב האם לחנך את הילד ע"פ רצון הקב"ה או לא, דיבר על ילדי תימן וטהרן, שגזלו אותם בטענה שהילדים מתו וכו' וישנו שר בממשלה שמניח תפילין בו' שיודע מכ"ז ולא פוצה פה ואדרבה בו' וישנם כל הרשימות וכל הכתובות, ואפשר למצוא אותם, ואף שעברו 30,40 שנה, אעפ"כ אם אפשר להציל נפש א' מיישראל (תן לי הנפש...) כדאי כל העניין, ואשרי חלקם וגדול זכותם של אלו שזכו לעסוק בחינוך וכו'. דיבר ע"ז שרבנים צריכים לדעת הבעיות.

בהמשך השיחה דיבר על הקליפה שתפסה את כולם, עיתונים, וואס איז דיר נוגע וואס טוט זיך אין מזרח הרחוק אין מזרח הקרוב... [= מה נוגע לך מה נעשה במזרח הרחוק, במזרח הקרוב...] מילא מה שנעשה בעיר שלך או במדינה שלך בו'.

מאמר ד"ה ויטע אשל גו'.

אחרי השאלות ברש"י היתה חלוקת משקה לבתי חב"ד. ובסוף החל אד"ש לדבר ע"ז שלא נישא אף א' לקחת משקה לכינוס צא"ח המתקיים ביום ב'. יכול לגשת ידיו כו' ולקחת בשבילים, ואח"כ מתרעמים שלא שולחים להם טלגרמה, ביי אלע זעקס - זיבן

- 1 הספת כותב המכתב.
- 2 כמודמו שאמר (למרות הכתוב כאן) "וואס שטייט" בומנו היה נראה שהצביע על פכ"פ שאכן עמד כדרך האברכים, אך כמובן לא ננקוט כאן בשמו.
- 3 המתנגדה שבה אמר הרבי את המלים "דו האסט שוין געמאכט פאר זיך א רבי?" קשה לשחזר ללא תווי נגינה.

(מכתב ה'ת' א.ק. שנתפרסם בתשורה מתשע"ט, ומובא כאן בעריכה קלה)

(נ)פלאות בה, בכל

מטרת תומכי תמימים - לגלות אלקות בשכל

"... מעניניו העיקריים של אדנ"ע... ההשתדלות המיוחדת בהענין ד'וירא אליו ה'" (לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם אצל כאו"א מיישראל, כמודגש בהחידוש שלו ביסוד ישיבת תומכי תמימים, ישיבה שלומדים בה "תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה", ובאופן שלמוד תורת החסידות הוא "בעיני הטוב להבינה ולהסבירה לעצמו כלימוד הסוגיות בגליא שבתורה"...) שעי"ז נעשה (מעין ודוגמת) הענין ד'וירא אליו ה'", שעניני אלקות המתבארים בתורת החסידות ("דע את אלקי אביך") באים בראיית עין השכל.

(משיח' פ' וירא תשנ"ב - התוועדות תשנ"ב ח"א עמ' 472-572)

מערכת "אוצרות ליובאוויטש"

איתור מקורות מידע: כמה מהת' באה"ק | עריכה: אלישיב הכהן קפלון | לתגובות: otsrotlyubavitsh@gmail.com

אתר העיירה ליובאוויטש: www.mylubavitch.org

תורה חדשה

מאתי תצא

ענין "בגדול זרועך" על פי דא"ח

לפנינו עמוד אחד מתוך מאמר חסידות בכתב יד לא ידוע למי [שלא ביררנו עדיין אם כבר נדפס], ועליו מתנוססת חותמתו של הרה"ג הרה"ח ר' מרדכי שניאורסאהן בן הרב ברוך שלום בן הצ"צ נ"ע, ששימש כאב"ד בויטבסק, ורבנותו נודעה לתהילה.

היה דודו-זקנו של הרלו"צ נ"ע, אבי כ"ק אדמו"ר. נלב"ע בה' תשרי תרס"ח. ונתגלגל הפרסום אודותיו לימים אלה, בהיות שאביו הרב"ש נ"ע נולד בכ"ב מרחשוון תקס"ו, בחיי אדמו"ר הזקן.

לפי העמוד האחרון נראה שהמאמר הוא דרוש של פרשת בשלח או אחש"פ על שירת הים. ולחביבותא דמילתא נצטט משפט אחד:

"... והוא שאנו רואים בסיפוק הידיים [= מוחיאת כפיים] בשמחה גדולה או להיפוך בעוצב כו' שמאיר בזה מעצמו המקיף דיחידה... וזהו... בגדול זרועך בחי' יד הגדולה דא"א [= דאריך אנפין], שעולה למעלה מראשו, שע"ז א' [= אמר] אראנו נפלאות..."

(מתוך 'אוסף שניאורסון'. תודת המערכת להת' מנחם מענדל שי' שוסטרמן על איתור החומר)

דער ראסטאזער סידור

השער המקורי

אלישיב הכהן קפלון

סידור תהלת ה'. רוסטוב, תרע"ח.

בעת מלחמת העולם הראשונה נדדו פליטים יהודים רבים מעיר מולדתם בכל רחבי רוסיה. נוצר מחסור חמור בספרי קודש בסיסיים, חומשים וסידורים ועוד. כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע קנה אז בית דפוס ברוסטוב, ושם הדפיס בין השאר את סידור "תהלת ה'", שמכונה מאז: דער ראסטאזער סידור.

בעבר נדמה היה כי כל העותקים ספו תמו מן העולם, אך לפני כמה שנים נודע לי (ע"י הגרלו"צ שי' רסקין) שקיים עותק אחד אצל הרב אליהו לנדא שליט"א. יצוין כי שנים לאחר מכן נדפס הסידור שנית בלנינגרד בשנת תרפ"ו, על ידי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע. שער הסידור הוא צילום של אותו שער שנדפס ברוסטוב וקל לטעות בו כאשר לא מבחינים כי צוין שנדפס בלנינגרד בתרפ"ו, כנ"ל². את העותק שאצל הרב לנדא לא ראיתי, אך כנראה הוא משנת תרע"ח, כיון שזוהי התקופה שבה היה אביו הרב ע"ה - בעל הסידור - ברוסטוב.

בחדש שבט תש"ס נתגלתה באורח פלא גניזת בית הכנסת ברוסטוב, ובה ספרים וכתבי-יד שהיו בה מהשנים שלפני המלחמה [הגרמנים ימ"ש השתמשו בבית הכנסת לצרכי הצבא בעת כיבוש רוסטוב, ואח"כ הולאם בידי הקומוניסטים, וברוך השם לא גילו את הגניזה].

הפתעת הגניזה היתה עלה בודד, שהיה דף השער של אותו סידור נדיר. צילום שלו הופיע ב"קובץ רוסטוב" שיצא לאור על ידי התלמידים השלוחים ברוסטוב באותה שנה, בעמ' 29 (וראה ההקדמה שם), ולאחר מכן התפרסם גם ב"בתוך הגולה" עמ' 136.

בשני מקומות אלו פורסם תצלום שחור-לבן; לכבוד כ' חשוון הבעל"ט אנו מביאים בזה את הצילום בצבע המקורי.

1 דאה א"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע עמ' קמד, ובנסמן בהערה שם. "ספר וספרי סיפור" (ספר זכרון

להר"י מונדישין ז"ל) עמ' 243.

2 בספר "שנים ראשונות" הופיע צילום דף השער של הסידור שנדפס כביכול ברוסטוב, אבל זה הוא מהסידור שנדפס בלנינגרד בתרפ"ו.

ליובאוויטש עכשיו

תגלית היסטורית בליובאוויטש:

נחשף מרתף ביתו של רב העיירה בימי אדה"ז

המרתף נותן לנו תחושה של ליובאוויטש בתקופה הקדומה, ולכן יש לתגלית זו ערך היסטורי רב, גם עבור תושבי העיירה שאינם יהודים, ובמיוחד עבור אלה העוסקים בחקר תולדותיה בעבר הרחוק.

יצוין כי הבית הינו מהתקופה שקדמה להיוותה של ליובאוויטש למרכז חב"ד עשרות שנים לאחר מכן, בימי אדמו"ר האמצעי. אף שמאוחר יותר הבית היה כנראה אחד מבתי ה'חצר' בימי אדמו"ר האמצעי.

ליובאוויטש היתה מרכז חסידי חשוב עוד מימי הבעש"ט, ואדמו"ר הזקן ביקר

לאחר פעילות מאומצת של שליח הרבי הרב גבריאל גורדון, נתגלה בליובאוויטש בשבועות האחרונים

מרתף הבית העתיק ביותר בעיירה. הבית נבנה לפני כ-250 שנה לפחות, בשנות נשיאותו המוקדמות של רבינו הזקן!

אין זה בית סתם, אלא ביתו של רב העיירה רבי בנימין ב"ר צבי אריה, ששימש בה כרב בשנים תצ"ו-תקמ"ח.

בעת מלחמת העולם השנייה נהרסו רוב בתי העיירה ונותרו רק אחדים. בית זה נהרס אף הוא, אך כעת נתגלה מרתף הבית עם גרם המדרגות המוביל אליו.

מבט מבפנים אל גרם המדרגות היורד למרתף.

בה פעמים אחדות¹. אחד הביקורים התקיים בימי רבנותו של הרב בנימין הנ"ל. כעת כשהעיירה ליובאוויטש נמצאת בתנופת בנייה לשחזור אתרי הקודש מן העבר - נותנת תגלית זו דחיפה מיוחדת להמשיך בעבודת הקודש זו לטובת האורחים הרבים מרוסיה ומחוצה לה, שהביקור בעיירה הקדומה מותיר בהם רושם אדיר, ומחבר אותם לרבנותנו נשיאינו ולתורתם ועבודתם, ביתר שאת ויתר עוז, לנח"ר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. הרב גורדון מבקש להודות לכל אלה שסייעו ומסייעים לפרויקטים אלו, הן בממון והן בעבודות עצמן.

המשך יבוא אי"ה...

1 ראה "ליובאוויטש - העיירה של חב"ד" עמ' 379.
2 ראה שם פרק ה'.

מרתף ביתו של רב העיירה בתקופת אדמו"ר הזקן

